

p30konkor.com

عنوان آزمون : تاریخ ۱۲ درس ۲

زمان آزمون :

تاریخ برگزاری

نام و نام خانوادگی :

پایه تحصیلی :

نام دبیر :

ردیف	لطفاً پاسخ سوالات را روی همین برگ بنویسید	بارم
۱	از شروط نادر در شورای دشت مغان برای پذیرش سلطنت، یک مورد را ذکر کنید. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۳	
۲	کدام گزینه جزء سیاست‌ها و برنامه‌های پتر کبیر برای ورود روسیه به مسابقه استعماری با اروپاییان نیست؟ <div> <div>۱</div> استخدام کارشناسان اروپایی <div>۲</div> توسعه طلبی اقتصادی و فرهنگی <div>۳</div> تأسیس مدارس و دانشگاه‌های جدید <div>۴</div> تقویت ارتش به ویژه نیروی دریایی </div> سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۳	
۳	یکی از پیامدهای انقلاب باشکوه انگلستان را بنویسید. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۳	
۴	دیدگاه روسو روشنفکر فرانسه در آستانه انقلاب را با نظرات مونتسکیو دیگر روشنفکر فرانسه مقایسه کنید. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۲	
۵	نظرات و دیدگاه‌های «ولتر» و «مونتسکیو»، دو متفکر فرانسه را در آستانه انقلاب با هم مقایسه کنید. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲	
۶	نهضت بازگشت ادبی را شرح دهید. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲	
۷	هنر و معماری در دوره حکومت نادر شاه را با هنر و معماری دوره کریم‌خان زند مقایسه کنید. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱	
۸	انقلاب باشکوه را توضیح دهید. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱	
۹	نظرات «ولتر» و «مونتسکیو» دو تن از مشهورترین روشنفکران فرانسه را در دوران انقلاب با هم مقایسه کنید. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱	

۱۰	کدام اقدامات «پتر کبیر» و جانشینان او موجب جنگ‌های متعدد روسیه با ایران، عثمانی و فرانسه شد؟ سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰ -دوازدهم
۱۱	«پتر کبیر» با چه اقداماتی موجب تحول روسیه و رقابت‌های استعماری شد؟ سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰ -دوازدهم
۱۲	انقلاب صنعتی چه مسائل و مشکلاتی در جهان به وجود آورد؟ سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰ -دوازدهم
۱۳	صنعتی شدن کشورهای اروپایی، چه پیامدهایی داشت؟ سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰ -دوازدهم
۱۴	انقلاب صنعتی موجب چه تغییراتی در اروپا و جهان شد؟ توضیح دهید. سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰ -دوازدهم
۱۵	بعد از انقلاب صنعتی، نخستین تحول صنعتی در تولید کدام کالاها صورت گرفت و سپس کدام بخش‌های تولید این انقلاب رخ داد؟ سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰ -دوازدهم
۱۶	انقلاب صنعتی در چه قرنی، در چه کشوری و چگونه آغاز شد؟ توضیح دهید. سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰ -دوازدهم
۱۷	«ناپلئون بناپارت» که بود و چگونه در فرانسه به قدرت رسید؟ سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰ -دوازدهم
۱۸	کدام اقدامات انقلابیون تندور فرانسه، موجب ترس و خشم کشورهای اروپایی شده و نتیجه چه بود؟ سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰ -دوازدهم
۱۹	انقلاب فرانسه در چه تاریخی و چگونه آغاز شد و نتیجه آن چه بود؟ سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰ -دوازدهم
۲۰	دو نمونه از مهم‌ترین آثار مونتسکیو را نام ببرید. سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰ -دوازدهم
۲۱	«ولتر»، «مونتسکیو» و «روسو» از روشنفکران دوره انقلاب فرانسه چه عقایدی داشتند؟ سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰ -دوازدهم

۲۲	سه تن از مشهورترین روشنفکران فرانسه در عصر انقلاب فرانسه را نام ببرید.	سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم
۲۳	جامعهٔ فرانسه در قرن ۱۸ میلادی، دارای سه طبقهٔ اجتماعی مشخص بود. این طبقات را توضیح دهید.	سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم
۲۴	دولت آمریکا پس از استقلال از نیروی کار چه کسانی برای توسعهٔ اقتصاد خود، بهره گرفت؟ و در پایان قرن ۱۹ میلادی به چه پیشرفت‌هایی دست یافت؟	سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم
۲۵	دولت آمریکا پس از استقلال این کشور چه سرزمین‌هایی را تصاحب کرد؟	سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم
۲۶	نخستین رئیس جمهور آمریکا بعد از استقلال چه کسی بود؟	سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم
۲۷	سرزمین آمریکا تا قرن ۱۸ میلادی شامل چه ایالت‌هایی بود؟ و برای استقلال با کدام کشور جنگید و سرانجام آن چه شد؟	سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم
۲۸	انگلستان پس از «انقلاب باشکوه» کدام کشورها را شکست داد و به چه بخش‌هایی از جهان دست یافت؟	سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم
۲۹	«انقلاب باشکوه» در انگلستان در چه تاریخی و چگونه به وقوع پیوست و پیامد آن چه بود؟	سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم
۳۰	در رقابت میان استعمارگران در هندوستان، کدام کشور اروپایی پیروز شد و چه اقداماتی را انجام داد؟	سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم
۳۱	در سدهٔ ۱۸ میلادی، کدام دولت‌های اروپایی وارد هندوستان شدند و کدام شرکت‌ها را تأسیس کردند؟	سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم
۳۲	نخستین استعمارگرانی که به هند وارد شدند کدام کشورها بودند و چه امتیازاتی از دولت گورکانی گرفتند؟	سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم
۳۳	از عوامل اصلی ضعف و انحطاط گورکانیان هند در قرن ۱۸ میلادی، کدام امور است؟	سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم

۳۴	حکومت گورکانیان هند را چه کسی تأسیس کرد؟ این حکومت چه نقشی در گسترش اسلام داشت؟ سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم
۳۵	چه عواملی بعد از قرن ۱۸ میلادی، موجب ضعف و زوال امپراتوری عثمانی شد؟ سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم
۳۶	در شرایط ضعف و زوال دولت عثمانی، کدام کشورهای اروپایی و به چه بهانه‌ای در امور داخلی عثمانی مداخله می‌کردند؟ سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم
۳۷	«مکتب نقاشی شیراز» که در دوره مغولان شکل گرفته، در چه دوره‌ای به اوج رونق خود رسید؟ و دو نقاش برجسته این مکتب را نام ببرید. سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم
۳۸	چند بنای باشکوه که در دوران کریم‌خان در شیراز ساخته شده است، نام ببرید. سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم
۳۹	در زمان حکومت نادرشاه و دوره کریم‌خان زند، چه اقداماتی برای رونق هنر و معماری صورت گرفت؟ سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم
۴۰	دو تن از شاعران و بنیان‌گذاران «نهضت بازگشت ادبی» در عصر افشاریه و زندیه را نام ببرید. سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم
۴۱	میرزا محمدنصیر اصفهانی، در چه زمانی می‌زیست و در چه علومی تبحر و تخصص داشت؟ سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم
۴۲	فقیه و مجتهد بزرگ شیعه و احیاگر مکتب اصولی در عصر افشاریه و زندیه را نام ببرید. سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم
۴۳	در حکومت نادرشاه نهادهای اداری چه موقعیتی داشتند؟ سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم
۴۴	مهم‌ترین مسائل خارجی ایران در دوران افشاریه و زندیه چه بود؟ سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم
۴۵	در دوره افشاریه و زندیه، مناسبات سیاسی و اقتصادی و فرهنگی با کشورهای اروپایی چگونه بود؟ سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم

۴۶	کدام خصوصیات نادرشاه باعث شده که نام و نشان نیکی از او در تاریخ ایران به جا بماند؟ سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم
۴۷	لقب کریم‌خان زند چه بود؟ سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم
۴۸	چه عاملی موجب رونق و آبادانی قلمرو کریم‌خان زند بعد از به پادشاهی رسیدن بود؟ سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم
۴۹	سلسله زندیه را چه کسی تأسیس کرد؟ توضیح دهید. سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم
۵۰	از علل زوال دوران حکومت نادری چیست؟ سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم
۵۱	از جمله علل ناکامی نادرشاه در انتقال قدرت و تثبیت حکومت افشاریه پس از خود چه بود؟ سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم
۵۲	شرایط نادر در شورای دشت مغان برای پذیرفتن سلطنت چه بود؟ سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم
۵۳	نادر بعد از فرماندهی سپاه تهماسب، با کدام کشورهای خارجی جنگید و نتیجه چه شد؟ سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم
۵۴	ایل افشار از کدام ایل بود؟ و چرا به نواحی شمال خراسان کوچانده شد؟ سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم
۵۵	نادر که بود و چگونه فرماندهی سپاه تهماسب صفوی پسر شاه سلطان حسین صفوی را به عهده گرفت؟ سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم
۵۶	چرا افغان‌ها بعد از غلبه بر صفویان نتوانستند حکومت مقتدری تشکیل دهند؟ سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم
۵۷	فروپاشی حکومت صفویان در چه سالی اتفاق افتاد و موجب چه اموری شد؟ سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم

- ۱) موروئی شدن سلطنت در خاندان او
۲) حمایت نکردن بزرگان و رؤسای طوایف از خاندان صفوی
۳) حل اختلافات مذهبی با دولت عثمانی (ذکر یک مورد کافی است).

۲) گزینه ۲ پاسخ صحیح است.

۳) - منشأ الهی سلطنت نفی شد.

- مجلس منشأ قدرت و تعیین‌کننده اختیارات شاه شناخته شد. (ذکر یک مورد کافی است).

۴) روسو بر اهمیت انتخابات تأکید می‌کرد و تشکیل حکومت را حاصل قراردادی اجتماعی می‌دانست. اما مونتسکیو از تفکیک قوای سیاسی و حقوق بشر دفاع می‌کرد.

۵) ولتر از اطاعت انسان از عقل مادی و مبارزه با خرافات سخن می‌گفت. اما مونتسکیو از تفکیک قوای سیاسی و حقوق بشر دفاع می‌کرد. (درس ۲ ص ۲۸)

۶) شعر و ادب فارسی در دوره زندیه تحول چشمگیری یافت که محققان از آن با عنوان «نهضت بازگشت ادبی» یاد کرده‌اند. (درس ۲ ص ۲۲)

۷) در دوره نادر به خاطر ورود هنرمندان و صنعتگران هندی پس از فتوحات، موجب تلفیق هنر ایرانی و هندی شد و مدارا و احترام کریم‌خان نسبت به هنرمندان و علما نیز موجب رونق هنر و معماری در زمان او شد. (درس ۲ ص ۲۳)

۸) به درگیری و ستیز بین مجلسان (پارلمان) و نظام سلطنتی انگلستان در قرن ۱۷ م. که با پیروزی مجلس به پایان رسید، انقلاب باشکوه گفته می‌شود. (درس ۲ ص ۲۶) (اشاره به درگیری بین مجلس و پادشاه انگلستان نمره تعلق گیرد).

۹) ولتر از طاعت انسان از عقل مادی و مبارزه با خرافات سخن می‌گفت، اما مونتسکیو از تفکیک قوای سیاسی و حقوق بشر دفاع می‌کرد. (درس ۲ ص ۲۸)

۱۰) یکی از برنامه‌های پتر کبیر، گسترش سرزمین روسیه و دستیابی به دریاهای آزاد برای کسب منافع سیاسی و تجاری بود. جانشینان او تلاش کردند به این برنامه عمل کنند و به همین سبب در نواحی شرقی اروپا و حوزه دریای بالتیک، سیاه و مازندران اقدامات نظامی وسیعی انجام دادند و موجب جنگ‌های متعدد شدند.

۱۱) سیاست و اقدام‌های پتر کبیر، روسیه را متحول کرد و در مسیر توسعه‌طلبی سیاسی و نظامی قرار داد. او با استخدام کارشناسان اروپایی، تأسیس مدارس و دانشگاه‌های جدید و تقویت ارتش و نیروی دریایی، این کشور را وارد مسابقه استعمار کرد.

۱۲) گسترش بی‌رویه شهرها - رشد سریع جمعیت - به وجود آمدن فاصله طبقاتی - نارضایتی اجتماعی و اقتصادی - آلودگی‌های محیط زیست

۱۳) ۱- گسترش استعمار و غارت کشورهای آسیایی و آفریقایی
۲- افزایش استثمار و بهره‌کشی از کارگران (در داخل اروپا)

موجب تغییر مناسبات انسانی، اجتماعی و اقتصادی شد. زیرا در نتیجه صنعتی شدن، کشورهای اروپایی به مواد اولیه، نیروی کار ارزان، بازار فروش محصولات، سرمایه مادی فراوان و حمایت دولت‌ها نیاز پیدا کردند.

در نساجی و پارچه بافی، سپس در کشاورزی، حمل و نقل و دیگر بخش‌های تولید رخ داد.

تا اواخر قرن ۱۸ میلادی، عامل اصلی تولید نیروی بازوی انسان و مهارت‌های فکری، جسمی و هنری صنعتگران بود. در انقلاب صنعتی نیروی محرکه آب و سپس بخار جایگزین نیروی جسمی انسان شد. این انقلاب با اختراع و تکمیل ماشین بخار در انگلستان آغاز گردید. اگرچه سرازیر شدن ثروت و مستعمرات مانند هند و آمریکا و نظام برده‌داری به شکل‌گیری انقلاب صنعتی نیز کمک کرد.

طی جنگ‌های کشورهای اروپایی با فرانسه، بعد از پیروزی انقلاب، یکی از فرماندهان ارتش فرانسه به نام ناپلئون بناپارت با پیروزی‌های درخشانی که به دست آورد، به شهرت رسید. او با اجرای یک کودتا به قدرت دست یافت و بعد به عنوان امپراتور فرانسه انتخاب شد و مانند بسیاری از حاکمان پیشین در مصر و آفریقا جنایات زیادی کرد.

انقلابیون تندور پادشاه فرانسه را عزل و نظام جمهوری را برقرار نمودند. آنان سپس لویی و همسرش، ماری آنتوانت را اعدام کردند. اعدام این دو و بسیاری از مخالفان با گیوتین و افکار و شعارهای آزادی‌خواهانه انقلابیون موجب ترس و خشم دولت‌های اروپایی شد و در نتیجه آن‌ها با فرانسه وارد جنگ شدند.

در ۱۴ ژوئیه ۱۷۸۹ میلادی، مردم بینوا و خشمگین پاریس با حمله به زندان باستیل، انقلاب خود را آغاز کردند و لویی شانزدهم پادشاه مستبد فرانسه را وادار به امضای قانون اساسی جدید و پذیرش نظام مشروطه سلطنتی کردند.

روح‌القوانین - نامه‌های ایرانی

ولتر از اطاعت انسان از عقل مادی و مبارزه با خرافات سخن می‌گفت. مونتسکیو از تفکیک قوای سیاسی و حقوق بشر دفاع می‌کرد. روسو بر اهمیت انتخابات تأکید می‌کرد و تشکیل حکومت را حاصل قراردادی اجتماعی می‌دانست.

ولتر - مونتسکیو - روسو

الف) طبقه ممتاز شامل اشراف و زمین‌داران بزرگ که علاوه بر داشتن امتیازات بسیار، از پرداخت مالیات معاف بودند.
ب) طبقه متوسط که تحصیل کرده بودند و مشاغلی چون وکالت، نویسندگی، طبابت، روزنامه‌نگاری و تجارت داشتند و به دلیل نداشتن امتیاز، به شدت ناراضی بودند.

پ) طبقه فقیر که جمعیت زیادی بودند و بار اصلی مالیات‌ها و خدمات نظامی بر دوش آنان بود و حکومت لوئی شانزدهم، پادشاه فرانسه و طبقات ممتاز را عامل بدبختی خود می‌دانستند.

با بهره‌گیری از نیروی کار بردگان آفریقایی، اقتصاد خود را توسعه بخشید و در پایان سده ۱۹ میلادی به پیشرفت‌های وسیع سیاسی، اقتصادی و صنعتی دست یافت و به رقیبی برای کشورهای استعمارگر اروپایی تبدیل شد.

آمریکا با پیشروی به سوی غرب و کشتار وسیع سرخ‌پوستان که صاحبان صدها ساله اصلی آمریکا بودند، سرزمین‌های وسیعی را تصاحب کرد. در جنوب هم با اشغال مکزیک، کالیفرنیا و تگزاس، به ایالات خود افزود.

جورج واشنگتن

آمریکا شامل چند ایالت در ساحل اقیانوس اطلس بود و ایالت ساحل شرقی شامل مزارع و املاک سرخپوستان بود. اروپاییان زیادی به دلایل اجتماعی، سیاسی و اقتصادی اروپا را ترک کرده و در سرزمین‌های تازه تصاحب شده منزل گزیدند. بریتانیا بر اکثر این مناطق حکومت می‌کرد. در نتیجه وضع قوانین سخت انگلیسی‌ها و تمایل آمریکایی‌ها به بیرون راندن رقیب، مردم این سرزمین وارد جنگی طولانی با انگلستان برای رسیدن به استقلال شدند. این جنگ با پیروزی مستعمره‌نشینان و استقلال آمریکا به پایان رسید.

رقبای بزرگی همچون اسپانیا و فرانسه را شکست داد و مستعمرات خود را در گوشه و کنار جهان گسترش داد. این کشور در دوران حکومت طولانی ملکه ویکتوریا به قدرت اول جهان تبدیل شد و به بخش‌های بزرگی از آفریقا، آسیا، اقیانوسیه و آمریکای شمالی دست یافت.

در اواخر قرن ۱۷ میلادی تحول سیاسی بزرگی در انگلستان رخ داد. اگر چه در انگلستان مجلس (پارلمان) به وجود آمده بود، اما قدرت چندانی نداشت. در قرن ۱۷ میلادی میان مجلس به رهبری الیور کرامول و چارلز یکم پادشاه انگلستان، جنگی در گرفت که به پیروزی مجلس انجامید و کرامول نظام پادشاهی را برانداخت و خود رئیس جمهور شد. پس از مرگ کرامول مجلس و نظام سلطنتی احیا شد و در جنگ مجلس و پادشاه، مجلس پیروز شد که به آن انقلاب باشکوه می‌گویند و پیامد آن این بود که منشا الهی سلطنت نفی و مجلس منشا قدرت شد.

انگلستان پیروز شد و با غارت سرزمین ثروتمند هند قدرت خود را در جهان توسعه داد و برای حفظ سلطه خویش، اقدام به مداخله در امور کشورهای همسایه هند از جمله ایران کرد و بعد از سرکوب شورش سربازان هندی، دولت انگلستان رسماً هند را جزیی از قلمرو خویش اعلام کرد و ملکه انگلستان به امپراتریس هند و بریتانیا ملقب شد.

در سده ۱۸ میلادی، دولت‌های فرانسه، هلند و انگلستان وارد هندوستان شدند و با تأسیس شرکت‌های بزرگ تجاری با نام «کمپانی هند شرقی» فعالیت‌های استعماری خود را گسترش دادند.

پرتغالی‌ها و اسپانیایی‌ها - امتیازات تجاری و گمرکی قابل توجه.

اختلاف و دشمنی میان هندوها و مسلمانان، سوء مدیریت و ضعف شاهان، دسته‌بندی و توطئه‌های درباریان و ورود استعمارگران به این سرزمین.

حکومت گورکانیان یا مغولان کبیر را، محمد بابر، نواده تیمور گورکانی تأسیس کرد و حکومتش نقش مهمی در گسترش اسلام و زبان فارسی در هندوستان داشت.

همزمان با روی کار آمدن افشارها، مجموعه عوامل مختلف داخلی و نفوذ و مداخله قدرت‌های استعماری، موجب ضعف و زوال عثمانی شد و اصلاحات دولتمردان عثمانی هم نتوانست از شدت آن بکاهد.

انگلستان، روسیه، فرانسه و اتریش به بهانه دفاع از حقوق اقلیت‌ها در امور داخلی عثمانی مداخله می‌کردند ولی در واقع به دنبال گسترش مستعمرات و تأمین منافع اقتصادی و سیاسی خود بودند و توانستند بخش‌هایی از قلمرو عثمانی را تصاحب کنند.

در زمان زندیه به اوج رونق و زیبایی خود رسید. محمدصادق - اشرف و میرزا بابا.

مجموعه مسجد، بازار و حمام وکیل - ارگ کریم‌خانی - بازسازی آرامگاه حافظ ، سعدی و باغ دلگشا.

ورود هنرمندان و صنعتگران هندی پس از فتوحات نادر در هند، موجب تلفیق هنر ایرانی و هندی شد. مدارا و احترام کریم‌خان نسبت به هنرمندان و علما نیز موجب رونق هنر و معماری در زمان او شد. در دوره نادر شهر اصفهان بازسازی شد و در منطقه کلات، بناهای باشکوهی مانند «کاخ خورشید» ساخته شد.

مشتاق اصفهانی - لطفعلی‌خان آذر بیگدلی

وی در دوره کریم‌خان زند، پزشک کریم‌خان بود و عالم به علوم پزشکی، ریاضی، نجوم و حکمت و فنون شعر و موسیقی بود.

محمد وحید بهبهانی

حکومت نادرشاه بر اقتدارگرایی مطلق شاه و تمرکز بر امور نظامی و ارتشی متکی بود و نهادهای اداری در عصر حکومت او رونق چندانی نداشتند. نادرشاه در امور اداری و اقتصادی، بیشتر از دوستان و نزدیکانش به عنوان مشاوره استفاده می‌کرد و به وزارت و دیوان‌سالاری توجهی نداشت.

برخوردهای سیاسی - نظامی با همسایگان غربی (عثمانی) و شمالی (روسیه) بود. اختلافات با عثمانی‌ها، سرانجام با عقد معاهده‌ای میان دو طرف منجر به صلحی شد که تا اواخر حکومت کریم‌خان که سپاه زندیه بصره را تصرف کرد، دوام آورد.

این مناسبات چندان رونقی نداشت. نادر برای انگلیسی‌ها معافیت‌های گمرکی در نظر گرفت و سعی کرد از دانش آنان در زمینه تأسیس نیروی دریایی در دریای مازندران و خلیج فارس استفاده کند. و جان التون را استخدام کرد. در دوره کریم‌خان زند هیئت‌هایی از فرانسه و انگلستان برای گرفتن امتیاز و ایجاد مراکز تجاری به ایران آمدند، اما به توافق نرسیدند.

بعضی از خصوصیات اخلاقی کریم‌خان مانند مدارا با دشمنان، همدردی با مردم، ساده‌زیستی و رفتار مناسب با اقلیت‌های دینی و مذهبی باعث شده که نام و نشان نیکی از او در تاریخ ایران به جا بماند.

وکیل مردم ایران (وکیل‌الرعا)

کریم‌خان برخلاف نادر از ادامه لشکرکشی و جنگ برای در اختیار گرفتن سایر مناطق ایران دست کشید و همین امر موجبات رونق و آبادانی قلمرو او به ویژه شیراز پایتخت زندیان را فراهم آورد.

کریم‌خان زند، رئیس طایفه زند از طایفه‌های لر، پس از کشته شدن نادرشاه، با از میان برداشتن رقیبان و مدعیان و با تسلط بر بخش وسیعی از ایران، سلسله زندیه را تأسیس کرد.

توجه نادر به تقویت قوای نظامی و غفلت از دیگر عوامل مؤثر بر پایداری حکومت، از علل زوال دوران نادر است.

از جمله عوامل ناکامی نادرشاه می‌توان به اشتغال پیوسته او به جنگ، مالیات‌های اضافی که از مردم برای تأمین هزینه‌های جنگ گرفته می‌شد و بدگمانی وی به نزدیکان و بزرگان کشور و برخورد خشن با آنان در سال‌های پایانی حکومتش اشاره کرد.

۱- موروثی شدن سلطنت در خاندان او ۲- حمایت نکردن بزرگان و رؤسای طوایف از خاندان صفوی ۳- حل اختلافات مذهبی با دولت عثمانی

نادر مہیای نبرد با روسیہ و عثمانی شد. سپاہ تحت فرماندہی او در چندین جنگ بر ارتش قدرتمند عثمانی پیروز شد و سرزمین‌های اشغال شدہ ایران را آزاد کرد. روس‌ها نیز با مشاہدہ توان نظامی نادر و جنگجویانش، پیش از برخورد نظامی، نیروهای خود را از ایران بیرون بردند.

ایل افشار از ایل‌های قزلباش بود کہ در بہ سلطنت رساندن حکومت صفویان نقش داشتند. در عصر صفوی، بخشی از این ایل را برای محافظت از مرزهای خراسان در برابر هجوم ازبکان بہ نواحی شمال آن دیار کوچاندند.

پس از تسلط افغان‌ها بر اصفہان، یکی از پسران شاہ سلطان حسین صفوی بہ نام تہماسب برای گردآوری نیرو از پایتخت گریخت. برخی از سرداران و سران ایل‌ها مانند نادر افشار و فتحعلی‌خان قاجار (پدربزرگ آقامحمدخان) بہ او پیوستند و خراسان را تصرف کردند. پس از کشتہ شدن فتحعلی‌خان قاجار، نادر کہ جنگاوری شجاع بود ابتکار عمل را بہ دست گرفت و فرماندہی سپاہ تہماسب را بہ عہدہ گرفت. او طی چندین چنگ، افغان‌ها را نجات داد.

بہ دلیل ناتوانی در تسلط بر تمام قلمرو صفوی و ناآشنایی با اصول کشورداری، نتوانستند حاکمیت مقتدری تشکیل دهند.

سقوط اصفہان و فروپاشی صفویان در ۱۱۰۲ شمسی اتفاق افتاد و موجب آشفتگی امور و بروز ہرج و مرج و آشوب‌های داخلی شد.

۲

۱

۲

۳

۴

